

מסורת הש"ס

אלו נערות פרק שלישי כתובות

לב.

עין משפט
גר מצוה

(א) (ספחים עו. טוטה טז; מסכת ד. ג. ט. ו) (למקן לט. א.) (ב) (פ"ג. ו. ד) (דברים יט. א.) (ג) (שמות כ. ו.) (ע"ג.) (ד) (נבלה אלוכל לאתמרי) לא קשיא לה יהא דמשלם דהא רבי קרא חייב לאוין וכימותו דמשלמין אלא לאהיא תמני תמני קשיא ליה לחייב לוקה דמשמע ליה דתמני ומיהו ליה תמני דמדין לתמני אחתי משלם תמני כתיבת דמני יריי כמון. פ"ג. ט. ו) (ה) (הש"ס) נמי לא חוקיי רבנן משום חייב כתיבת יריי דלמא מילן לוקי כרי דסבר ממונא קילא דלי תומתא וכו' איתגרי לתגרי וסתתא איש דקתרי מני' לא ד"ס דמדין חד לחייב כתיבת ספקא ליה בעלמא דמונא משלם ולא לוקי ולי תמסקנא דגמרי תתא אישגרי קילא לחייב עשה דלי לאו יהא קילא חייב דתי תת לרשע לחייב וידין לחייב כתיבת. פ"ג. ט. ו) (ז) מ"י כ"י. ו) (ח) יהיה עיקר חיובא על פה הדין שפירין שילו ויפיה לת כה נהגין לשון רש"י.

מתני' באחותו נערה. דאיכא קנס וסבירא ליה דמונא משלם ולא לוקי והיא דמכות בצוגרת דלוקי לה קנס: **בושם ופגם.** דגבי קנס הוא דבעינן נערה אבל בושם ממונא הוא: **ופגם.** כאילו היא שפחה נמכרת בשוק כמה שיחמה מדמיה להשיאה לעבד שיש לרבו קורת רוח הימנו בדלקמן (דף מ:.) והא בצוגרת נמי אימא: **כטופה.** שאין לה בושם ודמים למכור בשוק נמי אין לה: **והא איכא לערא.** דהכי תנן במתניתין (ז) המפכה וטון בושם ופגם וקנס מוסיק עליו האונס שנתן אה האער: **במטופה.** דלוקי לה גבר כדאמרין לקמן בפירקין (ט:.) (ל:.) שפחות שבהן אומרות מפותה אין לה לער: **ביומפה.** שנקטה ובושמה ופגמה שלה: **ומטופה.** כיון שהכל שלה אין כלן חיוב ממונ דהא עבדא מדעתה ואחילי אחלה גביה: **שופה לא גרסי.** דנפקתה נמי אין שום חיוב ממונ כמפוחה יתומה: **קסבר עולא.** דלוקי תמני' דהכל בשלם התרו בו שמעת מינה אפי' אחריו: **חובל בהיבי.** איכא משלם ולא לוקי: **חובל בנערה.** איכא מלקות דלא יוסיק (דכריס הו) וממונא משלם כדמתיב (שמות כח) שבחו יתן אפילו התרו ביה נמי מרבי ליה לקמן במשעתי' כהדיא לתשלומין: **מה לחובל בכחירו.** דין הוא לידון בממונ שהוא חמור ממלקות שכן יו בו חמור אחר: **שחיב כחמשה דברים.** מוק לער ריפוי שנת ובושם: **ואי ממונא לקולא הוא.** וא"ת ממונ קל מן המלקות ואין זו תשובה שהשבט דכ"ס בעלמא מה זה שחמור להחייב כחמשה דברים גיון בקלה שבשני חיובין שבהן ק"ו לשאר חייבי ממונ הקלן שידון בממונ הקל איכא למיפדן מה לחובל בחבירו שכן

הותר מכללו כב"ד דניתן רשות לב"ד להלקותו תאמר בשאר חייבי ממונ כגון קנס דאונס ומפתה שלא הותרו מכללן כב"ד: **אלא גמר מעדים וזממין.** כמה מתי' דכאשר אמרו: **דלא תעביד:** **מונא משלם.** לקמן יליף לה בשמעתי' שכן אין לריבין סתרא. ועגשין במיתה או ממלקות או בממונ ודין הוא שידון כחמורה כי איכא תרתי: **ואי ממונא קולא הוא.** אשכחן כהן לד הקל ודין הוא שידון בקלה: **שכן לא עשו מטופה.** אלא כדביבירא בעלמא מיעשי: **מסרויהו.** כי סרכת מה לחובל בחבירו שכן חייב כחמשה דברים עדים וזממין ויכחו מה לעדים וזממין שכן אין לריבין התראה חובל יוכיח וזמין: **תחת**

וקיימא לן דאינו לוקה ומשלם אמר עולא לא קשיא כאן באחותו נערה כאן באחותו בוגרת נערה נמי הא איכא בבושת ופגם בבושמה והא איכא צערא במפותה השתא דאתית להכי אפי' תימא אחותו נערה ביתומה ומפותה אלמא קסבר עולא כל היבא דאיכא ממונ ומלקות ממונא משלם מילקא לא לוקי מנא ליה לעולא הא גמור מחובל בחבירו מה חובל בחבירו דאיכא ממונ ומלקות ממונא משלם מילקא לא לוקי אף כל היבא דאיכא ממונ ומלקות ממונא משלם מילקא לא לוקי מיה לחובל בחבירו שכן חייב בחמשה דברים ואי ממונא לקולא שכן הותר מכללו בבית דין אלא גמור מעדים וזממין מה עדים וזממין דאיכא ממונ ומלקות ממונא משלם מילקא לא לוקי אף כל היבא דאיכא ממונ ומלקות ממונא משלם מילקא לא לוקי ידמה לעדים לקולא הוא שכן לא עשו מעשה אלא גמור מתוריייהו מה הצד השהו שבהן דאיכא ממונ ומלקות ממונא משלם מילקא לא לוקי אף כל היבא דאיכא ממונ ומלקות ממונא משלם מילקא לא עשו מה להצד השהו שבהן שכן יש בהן צד חמור ואי ממונא לקולא הוא שכן יש בהן צד הקל אלא

דארבעים יכנו נעדים וזממין כתיב ולפי שמפרש שכל מלקות יליפין כולו לאו דליהו דומין ללאו דחסימה דמתי' ליה וכו' היכי דעדים וזממין אין לוקין ומשלמין בכל ענין בין בממונ בין בנקנס דמקרא מלא דבר הכתוב כדי רשעו כד רשעו משום רשעה אחת אהה מחייבו כו' אפילו נחמייבו קנס כגון בשעה שהעידו טבחו או מכרו אור של גביהה הם או אחרים כשכילם הכי נמי בכל מלקות ועוד תימן ריב"א דרבנן נמי מנו סברי דעדים וזממין קנסא ומ"מ לא יליפין ממונא שם רע משום כדדי רשעו משמע בממונ ומלקות אבל לר"מ משום שכן אב דמונא שם רע מוקי כדי רשעו למיתה ומלקות ומפיק ליה ממשעתייהו אי נמי טעמא דרבנן כדמפרש בירושלמי דמונא שם רע

חידוש הוא כדביביר גרדא מייחב דלע"ג דעדים וזממין נמי כדביביריהו מייחבי מ"מ לא הו חידוש כולי האי דע"י דבורס היה נפס אבל דמונא שם רע לא איבעבד מעשה כדבורו אלא ע"י עדים וכן משמע לקמן (דף נה:) דלפילו עדים וזממין קנסא אין לוקה ומשלם קנס דאמר ולרבה דאמר לר"מ חידוש הוא שחידשה תורה בקנס תמני' במאי מוקי' לה ואמאי לא מוקי' לה כר' עקיבא דסיל' בפ' קנה דב"ק (דף ה.) עדים וזממין קנסא הוא דלדידיה לא שמעינן דלית ליה מת ומשלם אלא משמע דלוקי שום תנא דסבר לוקה ומשלם אלא רבי מאיר לחוד: **א"למא** קסבר עולא כ' היבא דאיכא ממונא משלם ב"ק. ו"ת מנא ליה להס"ס דלמא בעלמא סבר דמילקא לוקי וממונא לא משלם דוקא הוא דמשלם ממונא דגלי קרא כדאמרין לעיל (דף טו:) נערה נערה הנערה ואין לומר כמו שפירש ר"ת דאי ס"ל דבעלמא מילקא לוקי ולא משלם היה ליה לאוקומי תמני' דמכות (דף יג.) נמי בלחמותו נערה ובהתרו בו ומתני' בשלם התרו בו אלא ודאי סבר דבעלמא נמי ממונא משלם ולא לוקי ולהכי לא הוה מני לאוקומי מתניתין דמכות בלחמותו נערה דלוקי דלוקה למימר דעולא סבר לה כריש לקיש דלא נעו לשנויי כלן בהתרו בו כאלן בהתרו בו כדאמרין לקמן דלוקי חילוק לדידיה דלית ליה דחייבי מלקות שוגגין פטורין מן התשלומין בין התרו בו בין לא התרו בו ואי מרבינן לקנס מקרא כלל התרו ה"ה התרו נר"מ דע"כ ס"ל ממונא משלם מילקא לא לוקי מדמרינן מהד קרא חייבי לאוין ומחד חייבי כריתות דאי בעלמא מילקא לוקי דלמא חד לחייבי עשה וחד לחייבי לאוין אע"ג דבעלמא לוקה ואינו משלם א' אבל חייבי כריתות לא משום דבעינן אשה שיש בה הויה וכדרבנן דאמרין קדושין מוספין בחייבי לאוין:

ויעוד פ"י ר"ת דייק דממונא משלם מדפריך בוגרת והא איכא בושם ופגם ובושמה ולא משני דלוקה ואינו משלם אלא ודאי סבר דבעלמא נמי ממונא משלם ולא לוקה וקשה דלוקי נראה שיהא זה מדברי עולא אלא תלמודא היא דקתרי ליה ועוד דמתיבין אלא (ועולא) תחת תחת גמרי משמע דנקנס גביה בעי קרא דממונא משלם ואמאי לא משעתי' מנער נערה הנערה ועוד מאי קאמר מני' לעולא נראה דלוקי בושם ופגם ובושמה דרבי קרא וכו"ת תקנס לא יליפין טיף תקנס וחובל ועדים וזממין ועוד כיון דאונסא ופגם קאי מאי קאמר בממונ מה לחובל שכן חייב כד' דברים אלו בושם ופגם ובושמה הוא ומה עניני חבלת שאין בהן כל' ה' דברים כדאמר בההובל ומיהו ריב"ס פ"י דהכי פריך מה ללאו דחובל שכן פעמים יש בו כל' ה' דברים תאמר כלל דערוה אחתה לא תגלה שלעול אין בו כל' ה' דברים ופ"י ר"י נראה עיקר: **ואי מטופה קולא הוא.** וא"ת אישגרי אישגור שידון בקלה דהכי פריך בפרק הגשרין (פסחים דף פא.) גבי מי שנחמייב שתי מיתות וי"ל דשאני הכא דחס רחמנא אמתונא של נחבל: **שכן יש בהן צד חמור.** קשה דל"כ לא נלמד עוד מהצד השהו בשום מקום דלמלהו איכא למיפדן או לד חמור או לד קל ונראה לר"י דהכל פריך הכי שכן יש בהן צד חמור משונה כי היא דבפרק ד' מיתות (פס דף טו.) מה להצד השהו שבהן שכן משוינן גבי דין נשיא וחרש דהכל חמשה דברים שאין לריבין התראה הו כד חמור יותר משאר דברים ולד הקל נמי הו קולא יתירא חובל שחמור מכללו שמתר לחובל בחבירו וכן עדים וזממין לא עשו מעשה הו קולא יתירא ואפילו למ"ד עקימת שפחים הוא מעשה הא אמרי' כסנהדרין (דף טז:) ופ"י שאני עדים וזממין הואיל וישנן בראיה' ובפרק כסם (פטה טז:) יש לפרש נמי דאמרין שפחים גבי טבול ויש חמור מה שנתעבד אב הטומאה נגמט שלא היה נראה שיהיה שום דבר אב הטומאה אלא אם כן טומאה יש לפרש כדחוק שקורא לד חמור מה שנתעבד אב הטומאה נגמט שלא היה נראה שיהיה שום דבר אב הטומאה אלא אם כן טומאה יזאכה מגופו ועוד יש לומר דלד חמור דהתם הייט דאיכא למפדן שכן במיטו אב הטומאה דנהי דכלי חמור אינו נעשה אב מכל מקום יש

י"ח א מ"י פ"כ מהלכת נערה הלכה י"ח טור אה"ע סימן קע"ו: י"ב ב מ"י פ"ג מהל' חובל ומיקו ה"ל ד ופ"ג מהל' נערה ה"ל י"ח טור פ"ט עוש"פ ח"מ פ"י ח"מ ספ"ק ח': כ ג מ"י פ"ג מהל' נערה הלכה פתג עש"ו ט טור אה"ע פ"ט: כ"ד מ"י פ"ח ספ"א מהל' עדות הלכה ד פתג עש"ו קי טור ח"מ פ"י ח':

תוספות ר"י

אמר עולא לוקי כאן באחותו נערה כאן באחותו בוגרת אחרתו נערה דאיכא קנס משלם ולא לוקי. בוגרת דאיכא קנס לוקי פ"י המורה סתני' דהבא בעשרה. וסתני' דבפסח כבוגרת. אלמא קסבר עולא כל היבא דאיכא ממונ ומלקות מטונא משלם מילקא לא לוקי דגמרי לה מחובל בחבירו ומעדים וזממין דממונא משלם ומילקא לא לוקי. פ"י חובל בחבירו איכא מלקות בלא יוסיק פ"י ופגמא משלם כחובל בכו' שבו יתן ואפי' אחרו ב"י נמי עדים וזממין נמי (בבא) מעני' דאיכא ממונ דכאשר ופ"י ומלקות מלא תענה: